

2023-08-23

Boverkets Dnr: 2787/2022
Till: Remiss@boverket.se

Yttrande från Pajala kommun gällande Boverkets remiss: ”Förslag till föreskrifter om digitalisering om översiktsplan, med konsekvensutredning”

Pajala kommun antar remissvaret som vårt eget. Pajala kommun ställer sig positiv till en övergång från analoga översiktsplaner till digitala men menar att det finns flera frågeställningar och problematiska aspekter som Boverket närmare behöver utvärdera innan föreskriften blir obligatorisk. Pajala kommun har utsetts till remissinstans och kommunens huvudsakliga yttranden på en övergripande nivå är följande:

Boverket föreslår att:

- Efter den 31 december 2026 är kommunen skyldig att tillämpa författningen.

Pajala kommun **avstyrker** förslaget med hänvisning till att omställningsperioden från och med 1 maj 2024 fram till 31 december 2026 är alltför kort tid för kommuner. Det bör finnas en längre övergångsperiod under vilken samlade erfarenheter från denna digitaliseringsprocess ska kunna fångas upp och att föreskriften revideras därefter. På riksnivå bör det med all önskvärd tydlighet finnas ett enhetligt fungerande utbud av programvaror etc. när översiktsplaner ska ha ett genomgående digitalt format. Då ska även olika funktioner av dessa ha utprovats och värderats, innan föreskriftens tvingande bestämmelser träder i kraft.

- Boverket avslår den s k finansieringsprincipen

Pajala kommun **avstyrker** detta förslag med hänvisning till att den förda argumentationen gällande finansieringsprincipen i förslaget är alltför bristfällig, och att de framlagda tvingande förslagen i föreskriften kan för mindre kommuner medföra avsevärt ökade kostnader i denna digitaliseringsprocess. En digitalisering av översiktsplanen kan komma att belasta kommunens ekonomi på olika sätt, genom till exempel inskaffande av nödvändiga digitala programvaror, programlicenser, kompetenshöjning och support för upprättande av databaser samt hantering av data enligt arkivlagen. Kommunen menar att finansieringsprincipen ska gälla. Om föreskriften blir obligatorisk från och med 1 januari 2027 önskas extra resurser till kommunen, i form av bidrag på grund av den korta omställningsperioden. Bidragets storlek bör vara ändamålsenligt i förhållande till de ökade kostnader/insatser som omställningen innebär för att få till stånd fungerande digitala lösningar, utifrån de utgångspunkter som råder i kommunen.

Enligt förslaget finns en formulering om att: ”Lägesbestämd digital information kan utslutas i de fall informationen äventyrar rikets säkerhet”.

Kommunen **avstyrker** förslaget om att den geografiska informationen i översiktsplanen ska vara koordinatsatt, tills att föreliggande förslag har granskats närmare. Enstaka objekt kan utifrån detta perspektiv vara försumbart utifrån ett säkerhetsperspektiv, men den sammanlagda mängden av koordinatsatt information kan, då det ofta också råder ett inbördes samband mellan till olika infrastrukturella lösningar innebära att det kan äventyra rikets säkerhet och behöver därför utvärderas närmare.

Förslaget kan även medföra att det kan uppstå skillnader i hur kommuner bedömer, huruvida den lägesbestämda digitala informationen kan medföra att rikets säkerhet äventyras. Det är upp till varje enskild kommun att bedöma om den lägesbestämda digitala informationen kan medföra oönskade konsekvenser gällande rikets säkerhet. Detta kan leda till alltför godtyckliga bedömningsgrunder och risken är stor att det uppstår brister i denna analys, då det inte finns ett enhetligt systematiserat synsätt eller tillgång till analysverktyg i samband som respektive kommun förväntas företa.

Om översiktsplaner ska ha koordinatsatt information kan värdet av dess innehåll som ett ”strategiskt och visionärt” planeringsunderlag gällande mark- och vattenanvändning gå förlorad. Dessutom kommer den exakta koordinatsatta information troligtvis medföra ytterligare svårigheter när översiktsplanens innehåll ska analyseras, och överensstämna med t ex konsekvensbeskrivningar och miljökvalitetsnormer. En översiktsplan bör inte ha samma detaljrikedom som en detaljplan.

Pajala kommun menar att översiktsplaner inte ska ha koordinatsatt information och utifrån dessa resonemang bör kravet på att översiktsplaner ska innehålla digital koordinatsatt information granskas närmare.

Bakgrund

Den digitala samhällsbyggnadsprocessen måste regleras med *tvingande bestämmelser* eftersom frivilliga standarder i form av allmänna råd har visats sig att de i praktiken inte efterlevs av kommunerna. Boverket har därför lagt fram ett förslag som preciserar kraven i 2 kap. 5 c § plan- och byggförordningen (2011:338). Föreskrifterna syftar till att stötta kommuner hur de ska uppfylla kraven när översiktsplaner ska digitaliseras. Dessutom innehåller föreskriften informationen om vilka enhetliga definitioner som ska finnas för digitala översiktsplaner, så att det därmed ges bättre förutsättningar att digitala programvaror kan utvecklas och att översiktsplanernas information då kan få likartad innebörd, oavsett vilken kommun som har framställt översiktsplanen. I syfte att understödja den digitala samhällsbyggnadsprocessen har Lantmäteriet i samarbete med Boverket tagit fram en nationell informationsspecifikation. På sikt förväntas digitaliseringen bidra till tidsbesparande vinster, men även att kvaliteten på översiktsplaner förbättras. För att underlätta den framtida implementeringen av digitala översiktsplaner i enlighet med ÖP-modellen 3.0, kommer Boverket erbjuda en databasstruktur som överensstämmer med kraven i föreskrifterna.

Enligt förslaget framgår bland annat att:

- ✓ Författningen föreslås träda i kraft den 1 maj 2024, vilket innebär att kommunen får tillämpa den i samband med revidering av översiktsplaner i enlighet med ÖP-modellen 3.0.
- ✓ Efter den 31 december 2026 är kommunen *skyldig* att tillämpa författningen.

Remissen belyser även vilka krav som regleras i konsekvensutredningsförordningen och överväganden som Boverket har gett instruktioner om. De delar som direkt återkopplar till konsekvensbeskrivningen tar bland annat sikte på Boverkets bemyndigande, notifieringar som behövs enligt olika EU direktiv samt, att Boverkets föreskrifter kommer medföra sådana ökade kostnader att regeringens medgivande behövs. I denna fråga har Boverket bedömt att ett medgivande från regeringen inte behöver inhämtas. Boverket avslår här den sk finansieringsprincipen, vilket betyder att statligt tvingande regleringar ska vara kostnadsneutrala för kommunen i fråga.

Nedan finns ytterligare synpunkter från Pajala kommunen gällande remissförslaget¹:

Utsnitt hämtad från Sidan, Kapitel, §	Utsnitt av text från remissen (i föreliggande yttrande har gul överstrykning av text lagts till i syfte att framhäva vissa ord och/eller formuleringar.)	Avstyrks	Kommunens yttrande				
sidan 7, kap. 1, 1 §	"Information i en översiktsplan ska kunna ingå i en digital överföring och planen ska vara möjlig att återge i sin beslutade form"		"...att återge i sin beslutade form" denna anmärkning avser själva formuleringen, vad menas med "beslutade form"? Det rekommenderas att denna mening formuleras förtydligas. I dag används som regel analoga beslutsdokument och hur ska det koordineras och samordnas det mot de digitala programvaror som innehåller digitala kartor och annat förekommande digitalt beslutsunderlag?				
sidan 7, kapitel 1, 2 §	"Översiktsplanen ska vara lägesbestämd"	x	En översiktsplan är inte juridiskt bindande, och är ett visionärt strategiskt dokument angående kommunens framtida mark- och vattenanvändning. I plandokumentet har det varit möjligt att kartillustrationer kan vara "flytande" dvs ej exakt, och där det även har varit möjligt att återge när olika slags markanvändning helt eller delvis överlappar varandra arealmässigt. Hur ska denna information kunna vara exakt, och hur ska man kunna veta dessa exakta koordinater under framtagande av en översiktsplan? Vilka risker kan digitalt koordinatsatt kartinformation innebära när det gäller "rikets säkerhet"? Hur ska detta i praktiken fungera då koordinatsatt geometri även kräver mer utredningar och tidsåtgång, i till exempel en konsekvensutredning? Det är viktigt att kunna framställa översiktsplaner som ett strategiskt visionärt plandokument, även i framtiden. Sammanfattningsvis innebär en samkörning och digitalisering av Sveriges samtliga översiktsplaner att även sårbarheten ökar, när översiktsplaner ska vara lägesbestämda.				
sidan 7, kapitel 2, 4 §	"Skyldigheterna enligt 2 kap. 5 c § plan- och byggförordningen (2011:338) gäller inte i de fall kommunen bedömer att lägesbestämd digital information äventyrar rikets säkerhet".	x	Koordinatsatt digital kartinformation kommer kräva mer tid för att kartlägga var /vad som kan "äventyra rikets säkerhet". Det saknas samlad vägledning och analysverktyg som kan tillämpas när kommunerna ska värdera vad som kan "äventyra rikets säkerhet". Det kan i sin tur leda till stor godtycklighet gällande vilka bedömningsgrunder som är relevanta i det här sammanhanget. Det är inte endast information om enskilda objekt som kan utgöra ett hot avseende säkerhet, utan den samlade digitala informationen om vilken infrastruktur som finns och det inbördes samband som råder mellan olika infrastrukturella enheter/anläggningar.				
sidan 12, tabell 5	<p>Tabell 5 Övriga förhållanden av väsentlig betydelse</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Identifikation</th> <th>Beskrivning</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Övriga förhållanden av väsentlig betydelse</td> <td>Hur kommunen anser att övriga förhållanden av väsentlig betydelse ska beaktas när det gäller beslut om användningen av mark- och vattenområden och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.</td> </tr> </tbody> </table>	Identifikation	Beskrivning	Övriga förhållanden av väsentlig betydelse	Hur kommunen anser att övriga förhållanden av väsentlig betydelse ska beaktas när det gäller beslut om användningen av mark- och vattenområden och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.		Det bör närmare preciseras vad som omfattar "övriga förhållanden av väsentlig betydelse"
Identifikation	Beskrivning						
Övriga förhållanden av väsentlig betydelse	Hur kommunen anser att övriga förhållanden av väsentlig betydelse ska beaktas när det gäller beslut om användningen av mark- och vattenområden och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.						

¹ Tyvärr förekommer viss upprepning eftersom synpunkterna återkopplas till remissunderlaget i förhållande till sidnumreringen.

<p>sidan 8, kapitel 3, 2 §, tabell 1</p> <p>sidan 40, kap 3, 2§</p>	<p>Tabell 1 Utvecklingsinriktning</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Identifikation</th> <th>Beskrivning</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bebyggelsestruktur</td> <td>Utvecklingsinriktning som redovisar prioritering och långsiktig utveckling av bebyggelse på en övergripande nivå.</td> </tr> <tr> <td>Kommunikationer</td> <td>Utvecklingsinriktning som redovisar prioritering och långsiktig utveckling av kommunikationer på en övergripande nivå.</td> </tr> <tr> <td>Grön- och blåstruktur</td> <td>Utvecklingsinriktning som redovisar prioritering och långsiktig utveckling av miljöer för rekreation och friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och/eller andra ekosystemtjänster på en övergripande nivå.</td> </tr> <tr> <td>Annan utvecklingsinriktning</td> <td>Utvecklingsinriktning som inte motsvaras av angiven beskrivning i tabellen.</td> </tr> </tbody> </table> <p>Enligt 3 kap. 2 § första stycket plan- och bygglagen (2010:900) ska kommunen i översiktsplanen ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen för den fysiska miljön. Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras enligt 3 kap. 3 § andra stycket plan- och bygglagen (2010:900). I utvecklingsinriktning...</p>	Identifikation	Beskrivning	Bebyggelsestruktur	Utvecklingsinriktning som redovisar prioritering och långsiktig utveckling av bebyggelse på en övergripande nivå.	Kommunikationer	Utvecklingsinriktning som redovisar prioritering och långsiktig utveckling av kommunikationer på en övergripande nivå.	Grön- och blåstruktur	Utvecklingsinriktning som redovisar prioritering och långsiktig utveckling av miljöer för rekreation och friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och/eller andra ekosystemtjänster på en övergripande nivå.	Annan utvecklingsinriktning	Utvecklingsinriktning som inte motsvaras av angiven beskrivning i tabellen.	<p>Tabellen återger olika identifikationsobjekt och hur man prioriterat dessa i förhållande till långsiktig utveckling. I en översiktsplan är det av stor vikt att även belysa områden där befintlig mark- och vattenanvändning ska bibehållas. Dessutom kan det i en översiktsplan i vissa fall vara förknippat med svårigheter att kunna "prioritera" utvecklingsområden eftersom det är många inbördes faktorer som styr detta. Det politiska mandatet kan även skifta från en tid till en annan, vilket kan innebära att prioriteringen efter hand påtagligt kan ändras.</p>						
Identifikation	Beskrivning																	
Bebyggelsestruktur	Utvecklingsinriktning som redovisar prioritering och långsiktig utveckling av bebyggelse på en övergripande nivå.																	
Kommunikationer	Utvecklingsinriktning som redovisar prioritering och långsiktig utveckling av kommunikationer på en övergripande nivå.																	
Grön- och blåstruktur	Utvecklingsinriktning som redovisar prioritering och långsiktig utveckling av miljöer för rekreation och friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och/eller andra ekosystemtjänster på en övergripande nivå.																	
Annan utvecklingsinriktning	Utvecklingsinriktning som inte motsvaras av angiven beskrivning i tabellen.																	
<p>Sidan 8, kapitel 3, 3 §, tabell 2</p>	<p>Tabell 2 Mark- och vattenanvändning</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Identifikation</th> <th>Beskrivning</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Landsbygd</td> <td>Mark- och vattenanvändning som präglas av ett varierat landskap som kan ha inslag av jordbruk, skogsbruk, renskötsel, mindre samhällen och/eller spridd bebyggelse.</td> </tr> <tr> <td>Fjällbygd</td> <td>Mark- och vattenanvändning som präglas av rensköttel, småskaligt jordbruk, kalfsjö, fjällnära skog och myrmarker med möjliga inslag av spridd bebyggelse och/eller mindre orter.</td> </tr> <tr> <td>Jordbruksbygd</td> <td>Mark- och vattenanvändning som präglas av odlingstodskap och betesmarker, spridd bebyggelse och/eller mindre orter.</td> </tr> <tr> <td>Kust och skärgård</td> <td>Mark- och vattenanvändning som präglas av miljöer och verksamheter som har koppling till hav eller sjö med möjliga inslag av spridd bebyggelse och/eller mindre orter.</td> </tr> <tr> <td>Skogsbygd</td> <td>Mark- och vattenanvändning som präglas av skog med möjliga inslag av spridd bebyggelse och/eller mindre orter.</td> </tr> <tr> <td>Stadsnära landsbygd</td> <td>Mark- och vattenanvändning i landsbygd som präglas av närhet till en stad eller större tätort med inslag av spridd bebyggelse och/eller mindre orter.</td> </tr> <tr> <td>Stadsbygd</td> <td>Mark- och vattenanvändning som präglas av huvudsak stads- eller tätortsnära bebyggelse.</td> </tr> </tbody> </table>	Identifikation	Beskrivning	Landsbygd	Mark- och vattenanvändning som präglas av ett varierat landskap som kan ha inslag av jordbruk, skogsbruk, renskötsel, mindre samhällen och/eller spridd bebyggelse.	Fjällbygd	Mark- och vattenanvändning som präglas av rensköttel, småskaligt jordbruk, kalfsjö, fjällnära skog och myrmarker med möjliga inslag av spridd bebyggelse och/eller mindre orter.	Jordbruksbygd	Mark- och vattenanvändning som präglas av odlingstodskap och betesmarker, spridd bebyggelse och/eller mindre orter.	Kust och skärgård	Mark- och vattenanvändning som präglas av miljöer och verksamheter som har koppling till hav eller sjö med möjliga inslag av spridd bebyggelse och/eller mindre orter.	Skogsbygd	Mark- och vattenanvändning som präglas av skog med möjliga inslag av spridd bebyggelse och/eller mindre orter.	Stadsnära landsbygd	Mark- och vattenanvändning i landsbygd som präglas av närhet till en stad eller större tätort med inslag av spridd bebyggelse och/eller mindre orter.	Stadsbygd	Mark- och vattenanvändning som präglas av huvudsak stads- eller tätortsnära bebyggelse.	<p>x</p> <p>Hur skiljer man till exempel det som ingår i identifikationen: jordbruksbygd från landsbygd? Dessa föreslås att identifieras i tabell 2 ses över. Identifiera landsbygd, fjällbygd, jordbruksbygd, skogsbygd, stadsnära landsbygd, stadsbygd m. fl. bör utgöras av egna överordnade kartemalager.</p>
Identifikation	Beskrivning																	
Landsbygd	Mark- och vattenanvändning som präglas av ett varierat landskap som kan ha inslag av jordbruk, skogsbruk, renskötsel, mindre samhällen och/eller spridd bebyggelse.																	
Fjällbygd	Mark- och vattenanvändning som präglas av rensköttel, småskaligt jordbruk, kalfsjö, fjällnära skog och myrmarker med möjliga inslag av spridd bebyggelse och/eller mindre orter.																	
Jordbruksbygd	Mark- och vattenanvändning som präglas av odlingstodskap och betesmarker, spridd bebyggelse och/eller mindre orter.																	
Kust och skärgård	Mark- och vattenanvändning som präglas av miljöer och verksamheter som har koppling till hav eller sjö med möjliga inslag av spridd bebyggelse och/eller mindre orter.																	
Skogsbygd	Mark- och vattenanvändning som präglas av skog med möjliga inslag av spridd bebyggelse och/eller mindre orter.																	
Stadsnära landsbygd	Mark- och vattenanvändning i landsbygd som präglas av närhet till en stad eller större tätort med inslag av spridd bebyggelse och/eller mindre orter.																	
Stadsbygd	Mark- och vattenanvändning som präglas av huvudsak stads- eller tätortsnära bebyggelse.																	
<p>sidan 9, kapitel 3, 3 §</p>	<p>Kraft</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Identifikation</th> <th>Beskrivning</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Vattenförsörjning</td> <td>Mark- och vattenanvändning för vattenförsörjning exempelvis vattenverk, vattenreservoar, vattentäkt och infiltrationsområde.</td> </tr> </tbody> </table>	Identifikation	Beskrivning	Vattenförsörjning	Mark- och vattenanvändning för vattenförsörjning exempelvis vattenverk, vattenreservoar, vattentäkt och infiltrationsområde.	<p>Man bör vara sparsam med att lämna ut markanvändning som utgörs av t ex vattentäkter och "sårbara verksamheter" såsom infrastruktur och till dessa tillhörande arealer, och som även ska beskrivas i konsekvensutredningar, relaterat till "risk- och sårbarhetsanalyser". Omfattar även andra s.k. identifikationsobjekt, i tabell 2 som behöver ses över. Vissa områden kan behöva beläggas med sekretess. Se länk: https://www.msb.se/sv/arnesomraden/krisberedskap-civilt-forsvar/samhallsviktig-verksamhet/identifera-samhallsviktig-verksamhet/</p> <p>För övrigt skulle man med fördel kunna ha en annan uppbyggnad, disposition av tabellen som tydligare belyser och avgränsar de olika identifikationsobjekten, särskilt med tanke på identifikationsobjektens likartade betydelse.</p>												
Identifikation	Beskrivning																	
Vattenförsörjning	Mark- och vattenanvändning för vattenförsörjning exempelvis vattenverk, vattenreservoar, vattentäkt och infiltrationsområde.																	
<p>sidan 14, kapitel 3</p>	<p>Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser</p> <ol style="list-style-type: none"> Denna författning träder i kraft den 1 maj 2024. Författningen ska tillämpas på översiktsplaner som påbörjats efter den 31 december 2026. 	<p>x</p> <p>Om författningen träder i kraft den 1 maj 2024 bör det finnas en längre tid än ca 2 ½ år från att författningen ska tillämpas på översiktsplaner. Det borde vara rimligt att ha en "testperiod, en övergångsperiod" som startar från det att författningen träder i kraft det vill säga från och med 1 maj 2024, och minst 4 år framåt i tiden. Efter avslutad testperiod bör man samla in erfarenheter från denna digitaliseringsprocess, för att det därefter ska finnas tidsmässig möjlighet att revidera föreskriften. Det föreslås att författningen ska gälla först därefter, och således inte som det nu föreslås enligt remissen, efter den 31 december 2026. Många kommuner kommer riskera att hamna i "skarven" mellan det som nu sägs i "Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser" vilket kan innebära diverse oförutsägbara svårigheter förankrat till genomförande och digitaliseringsprocess. Med anledning av, inte minst ekonomiska skäl, finns således kraftiga incitament för att man inför minst en 4 år lång testperiod/övergångsperiod. Särskilt i de mindre kommunerna kan en kortare övergångsperiod vara förenat med svårigheter när en digitalisering av översiktsplaner ska kunna genomföras på ett optimalt och resurseffektivt sätt. Det är även många företag inom konsultbranscherna som kommer påverkas på ett ansträngt sätt, av de föreslagna förändringarna enligt författningen, (med hänvisning till bilaga 1). Avstyckandet avser punkt 2.</p>																
<p>sidan 25, kapitel 3.4 och jämför</p> <p>sidan 29, kapitel 5.2.3 och jämför</p> <p>sidan 30, kap 5.2.5</p>	<p>Boverket bedömer att ett medgivande från regeringen inte behöver inlämnas. Föreskrifterna bedöms inte medföra ökade kostnader av sidan att för kommunerna att ett medgivande krävs. Det är också svårt att särskilja kostnader som genereras av föreskrifterna i förhållande till den digitaliseringsomvandling som redan sker inom kommunerna.</p> <p>Och jämför text:</p> <p>Speciallöslöserna, ska användas för att i samband med arbetet med den nationella plattformen för goda, kommer att innehålla preciserade föreskrifter för överföring av informationen i översiktsplaner. Det är därför inte möjligt att i dagsläget bedöma vilka eventuella ökade kostnader föreslagna kan komma att få. Det ska dock noteras att eventuella ökade kostnader för programutveckling kommer att tilläggas på många användare</p> <p>Och jämför text:</p> <p>Jämför mot texten från sidan 30 vilket innebär att det även torde vara svårt att bedöma vilka kostnader som kommunerna kommer belastas av:</p>	<p>Med anledning av dessa oklarheter som råder avseende det ekonomiska perspektivet bör finansieringsprincipen gälla, åtminstone under en övergångsperiod tills erfarenheter om kostnadsituationen har samlats in. Mindre kommuner och landsbygdskommuner (jämfört med t ex större storstadskommuner) har ofta sämre ekonomiska förutsättningar att kunna införa genomgripande digitaliseringsförändringar. Mindre kommuner har inte alltid samma resurser som större, och de långa avstånden mellan kommuner i Norrbottens län utgör ytterligare svårigheter gällande tillgänglighet och restid för att man, mellan kommunerna ska kunna ha ett rimligt kompetensutbyte. Detta kan få till följd att det praktiska kompetensutbytet mellan kommunerna försvåras. Pajala kommun frågar sig också vilka eventuella utökade kostnader som det relativt hastiga införandet av denna digitaliseringsprocess kan medföra för kommunen i form av att "systemen inte fungerar optimalt" i alla led osv. Det borde givetvis vara möjligt för de mindre kommunerna att få statligt ekonomiskt stöd enligt finansieringsprincipen, för att kunna införa denna genomgripande digitaliseringsprocess. Vilka arkiveringsprocesser fordras för att det ska vara förenligt med arkivlagen? Det kan även påkrävas ytterligare resurser, som idag är ökända för att hela digitaliseringsprocessen ska vara fullt genomförbar. Införandet av</p>																

	<p>Boverket anser att det inte är möjligt att bedöma eventuella kostnader för småföretagen då dessa i hög grad beror på vilken teknik som företagen använder sig av idag.</p>		<p>denna digitaliseringsprocess bör kunna berättiga till statligt bidrag för drabbade kommuner.</p>
<p>sidan 26, kapitel 4.1</p>	<p>den 1 maj 2024. Föreskrifterna blir dock inte obligatoriska att tillämpa för rån på översiktsplaner som påbörjas efter 31 december 2026, då kravet i 2 kap. 5 c § PBF börjar gälla. Detta regleras med en övergångsbestämelse i föreskrifterna.</p>	x	<p>Efter att den aktuella författningen föreslås träda i kraft den 1/5-24 bör en testperiod/övergångsperiod starta upp. Denna övergångsperiod bör motsvara minst samma tid, som hela översiktsplaneprocessen tar. I det digitala formatet bör man även inkludera själva planprocessen och inte bara den färdiga slutprodukten. Därför bör man införa en övergångsperiod på motsvarande ca 4-5 år (eller längre). Då finns möjlighet att utvärdera Inkomna erfarenheter från programvaror mm (under en utvärderingsperiod) och som ska ligga till grund för revidering av den föreslagna föreskriften. Det föreslås från kommunens sida att föreskriften ska först gälla efter att denna övergångsperiod, inklusive att utvärderingsperiod har upphört, och det framlagts en reviderad version av föreskriften, utifrån de samlade erfarenheter som inkommit. Avstyrrandet avser att: tillämpningen av föreskriften inte ska vara obligatorisk för översiktsplaner som påbörjas efter 31 december 2026.</p>
<p>sidan 26, kapitel 4.1</p>	<p>Anledningen till att föreskrifterna träder i kraft tidigare än de blir obligatoriska att tillämpa är för att ta hänsyn till de berörda aktörernas behov av tid för omställning. Kommunerna bör få en övergångsperiod att anpassa sig till den nya regleringen innan det blir obligatoriskt att tillämpa författningen. Även programvaruleverantörer kan behöva tid för att kunna möta de krav som kommunerna kommer behöva ställa på programvaran.</p>		<p>Den aktuella författningen föreslås träda i kraft den 1/5 – 24. Det behövs en längre testperiod/övergångsperiod (på ca 4-5 år) fr o m 1/5-24. Resultatet bör därefter värderas, innan föreskriften blir obligatorisk, i samband med framtagande av digitala översiktsplaner. Den föreslagna övergångsperioden fram till 30/12 - 2027 bedöms vara alltför kort.</p>
<p>sidan 30, kapitel 5.3</p>	<p>tillgodoseende av riksintressen och uppföljningar av mark- och vattenanvändningen. Planerna ger också vägledning i olika ärenden som hanteras av länsstyrelsen och domstolen vid överklagade ärenden. Enhetlig digital översiktsplaneinformation underlättar möjligheten att söka ut informationen.</p>		<p>Enhetlig digital översiktsplaneinformation medför också ökade risker till exempel med hänvisning till "rikets säkerhet" eftersom informationen är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillgänglig för allmänheten • kartorna är koordinatsatta, med lägesbestämd information • och olika temakartor ger kompletterande information • enhetlig information från olika kommuner underlättar sammanställning av sökt information <p>Den totala samlade informationen kan på ett indirekt sätt medföra att känslig information kan kartläggas och analyseras, vilket kan leda till negativa konsekvenser utifrån ett säkerhetsperspektiv. Det kan handla om olika infrastrukturella lösningar, där det råder ett inbördes samband mellan olika anläggningar, och där synligheten, identifikationen var för sig kanske inte utgör en "risk för rikets säkerhet" men däremot den samlade kumulativa informationen, som även stärks av att kartor kan vara koordinatbestämda och även tillgängliga för allmänheten.</p>
			<p>Visserligen får kommuner själva tillåtas avgöra om det är lämpligt att ha med koordinatsatt information på kartorna, men det är en bedömningsfråga som säkert kan skifta mellan kommuner. Det vore bra om kommunerna kan få ett vägledningsverktyg som belyser vilka olika kriterier och identifikationsobjekt som kan äventyra "rikets säkerhet" och hur man ska resonera gällande samlad kumulativ kartinformation.</p>
<p>sidan 33, kapitel 5.4.2</p>	<p>5.4.2 Finansieringsprincipen När kostnader eller intäkter för kommuner påverkas av statlig reglering kan det bli aktuellt att tillämpa finansieringsprincipen. Den innebär att statlig reglering som är tvingande för kommuner i princip ska vara kostnadsneutral för dem. Kommunerna ska inte behöva höja skatten eller prioritera om annan verksamhet för att finansiera nya statliga uppgifter. Staten gör därför under vissa förutsättningar kostnadsförändringarna neutrala för kommun och regioner genom att justera statsbidrag. Finansieringsprincipen omfattar bland annat statligt beslutade åtgärder som direkt berör kommunal verksamhet och gäller när staten ändrar ambitionsnivån för befintlig verksamhet. Kravet på att uppgifter i en översiktsplan ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt är infört i plan- och byggförordningen (2011:338). Föreskrifterna reglerar endast grundläggande förutsättningar för hur översiktsplanens information ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt. Boverket bedömer mot denna bakgrund att den kommunala finansieringsprincipen inte är tillämplig för denna författning.</p>	x	<p>Finansieringsprincipen borde tillämpas, särskilt med hänsyn till att små kommuner ofta har mindre ekonomiska resurser (jämfört med större kommuner) men även i förhållande till kompetens inom detta sakområde. Det framgår inte av Boverkets remiss vilka underbyggda resonemang som ligger till grund för att Boverket har avstyrkt finansieringsprincipen. Det är önskvärt att Boverket preciserar närmare på vilka grunder finansieringsprincipen inte kan gälla för kommuner. Med hänvisning till Plan- och byggförordningen (2022:338) står att: "föreskrifterna reglerar endast grundläggande förutsättningar för hur översiktsplanens information ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt." Kommunen frågar sig hur det utifrån detta, synnerligen generella argument kan motverkas att Boverket har bedömt att finansieringsprincipen inte är tillämplig. Vissa grundläggande förutsättningar måste ju vara uppfyllda, för att det överhuvudtaget ska vara möjligt att påbörja och inarbeta en digitaliseringsprocess av översiktsplan och således bör föreskriften i byggförordningen (2022:338) vara tillämplig för att finansieringsprincipen ska gälla.</p>
<p>sidan 34, kapitel 5.6</p>	<p>Jämför sidan 34, kapitel 5.6 Boverket gör bedömningen att föreskrifterna överensstämmer med och inte går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU. Däremot inträder genom den nya bestämmelsen i 2 kap. 5 c § PBF en indirekt skyldighet för kommunerna att tillgängliggöra informationen i översiktsplaner digitalt. Mark- och vattenanvändning är informationsmängder som omfattas av Inspire-direktivet och därför bör regeringen komplettera förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation med krav på att kommunerna även ska tillgängliggöra information i översiktsplaner. Kravet</p>		

sidan 34, kapitel 5.5	5.5 Allmänheten Boverket menar att ett enhetligt system för översiktsplaner är gynnsamt för allmänheten i alla avseenden . Ett enhetligt system ger goda förutsättningar för en generellt högre kvalitet i presentationen av planen än idag. En digital översiktsplan som förmedlas via webben kan göra planen mer tillgänglig och därmed kan allmänheten lättare få information om den utveckling som kommunen har tagit beslut om.	Ett enhetligt och transparent system för översiktsplaner på riksnivå bidrar också till att sårbarheten ökar för landet som helhet när all information ska finnas tillgänglig för allmänheten i alla avseenden. Man behöver närmare utvärdera denna aspekt och om det verkligen är lämpligt att "all information gällande mark- och vattenanvändning" ska inkluderas i översiktsplaner, och när det kan vara befogat att utelämma viss typ av "sårbart" innehåll utifrån ett säkerhetsperspektiv.
sidan 34, kapitel 5.6,	5.6 Europeiska unionen Boverket gör bedömningen att föreskrifterna överensstämmer med och inte går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU .	Vad menas med "...och inte går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU"? Sverige är ju redan ett anslutet medlemsland i EU och vilka är skyldigheterna som här åsyftas? En kortfattad beskrivning vore önskvärd.
sidan 34-35, kapitel 5.6	siktplaner digitalt. Mark- och vattenanvändning är informationsmängder som omfattas av Inspire-direktivet och därför bör regeringen komplettera förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation med krav på att kommunerna även ska tillgängliggöra information i översiktsplaner . Kravet 34 Remiss – Boverkets förslag till föreskrifter om översiktsplaner, med konsekvensutredning 35 på kommuner att hålla översiktsplaneinformation i elektronisk form tillgänglig inträder först när förordningen om geografisk miljöinformation ändras.	I vilken mån är förordningen om geografisk miljöinformation, (2010:1770) samordnad mot föreskriften, "digitalisering av översiktsplaner..." som föreslås träda i kraft den 1/5 – 2024? All juridisk samordning mellan olika lagrum, som har återkoppling och beröringspunkter till Boverkets framlagda föreskrifter bör vara juridiskt kartlagda innan föreskriften kan träda i kraft.
sidan 38, kapitel 2, 1 §	2 kap. Övergripande bestämmelser 1 § Information i en översiktsplan ska kunna tillgå i en digital översättning av digital information. Detta för att uppgifterna på planen ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt i enlighet med 2 kap. 5 c 3 plan- och byggförordningen (2011:338). I bestämmelsen regleras även att information som tillägs ska kunna jämföras i form av de bestämmelser. Detta innebär också förordningen om översiktsplaner ska planer utöppa ska kunna jämföras och arkiveras. Bestämmelsen reglerar inte hur re-	Hur ska all data arkiveras? Var finns föreskrifter om detta och i vilken mån är nuvarande arkivlag tillämplig på det digitala format som framtida översiktsplaner presenteras i? Idag är beslutsunderlagen analogt och hur kommer tillgängligheten i framtiden eventuellt, ändras när beslutsunderlagen i stället kommer vara i ett digitalt format? Allmänheten kanske inte heller har tillgång till de programvaror som krävs för att kunna öppna framlagda beslutsunderlag etc.
Sidan 39, kapitel 2, 4§	4 § Skyldigheterna enligt 2 kap. 5 c § plan- och byggförordningen (2011:338) gäller inte i de fall kommunen bedömer att lägesbestämd digital information äventyrar rikets säkerhet . Bestämmelsen säkerställer att sådan information som kan äventyra rikets säkerhet inte kan sökas ut. Det gäller även aggregerad information, det vill säga information som var för sig inte äventyrar rikets säkerhet men kan göra det om flera delmängder av information finns åtkomlig tillsammans. Om kommunen bedömer att så är fallet gäller inte kravet i 2 kap. 5 c § plan- och byggförordningen (2011:338) om att informationen ska tillgängliggöras och behandlas digitalt. Det ställs då inte krav på digital funktionalitet enligt föreskrifterna.	De sammanlagda transparenta kumulativa datamängderna, inklusive informationsmängden från olika temakarter kan utgöra en risk för rikets säkerhet som helhet. Kommer det finnas något vägledningsmaterial med information om vad som inkluderas i begreppet "rikets säkerhet"? Vilken myndighet ska i samband med revidering av översiktsplaner avgöra vilken information, som utifrån ett helhetsperspektiv som kan vara olämplig/lämplig att lämna ut i en översiktsplan? Informationen omfattar även fragmenterad information, som i sig inte kan anses medföra någon fara men däremot den samlade kumulativa informationen, t ex när det gäller olika infrastrukturanläggningar och vilket inbördes driftsamband som kan råda mellan de olika anläggningarna, särskilt när dessa är koordinatsatta. Att kommunen ska göra denna typ av självständiga bedömningar kräver, i vissa fall att det finns tillgång till särskild kompetens för att kunna göra dessa riskanalyser.

Med vänliga hälsningar

Ulrica Hammarström
 Kommunalråd

Pajala kommun
 984 85 Pajala
 Tfn: 0978 - 120 02
 Epost: ulrica.hammarstrom@pajala.se